

Yugoslavya Milletlerarası XIII. Kitap Fuarı

(Belgrad, 1-7 Kasım 1968)

İsmail EREN

Avrupa'nın çeşitli kültür merkezlerinde düzenlenen kitap fuarlarının gayeleri, kitaba karşı olan ilgiyi en geniş halk kitleleri arasında yaymak, kitap alış verişini canlandırmak, yerli ve yabancı yayınevleri arasındaki işbirliğini güçlendirmek, yerli yayınları dış âleme tanıtmak, muhteva ve teknik bakımından yayınları geliştirmek ve kütüphanecilik ile ilgili çeşitli meseleleri halletmekten ibarettir.

Yugoslavya Naşir ve Kitapçılar Cemiyetinin düzenlediği Milletlerarası XIII. Kitap Fuarı, 1 Kasım 1968 tarihinde Belgrad'ta resmen açılmıştır. Bir hafta açık bulunan bu muhteşem kitap fuarı, organizasyon mükemmeliyeti ve katılma nispetinin yüksek oluşu bakımından Avrupa'da Leipzig ve Frankfurt kitap fuarlarından sonra üçüncü yeri işgal etmiştir. Belgrad'taki kitap fuarına 25 bin eserle 80 yerli ve 20 bin eserle 18 muhtelif memleketten 72 yayınevi katılmıştır. Bu seneki fuara ecnebi memleketlerden Amerika, Avusturya, Batı Almanya, Belçika, (ilk defa) Bulgaristan, Çekoslovakya, Doğu Almanya, Fransa, Holanda (üç yıl bir aralık verdikten sonra), İngiltere, İsveç, İtalya, Japonya, Macaristan, Mısır, Polonya, Romanya, Sovyetler Birliği ve Birleşmiş Milletler iştirak etmişlerdir. Fuarda sergilenen 45 bin eserden 15 bini yeni yayınlardı. Yerli yayınevlerinin iştirakı geçen seneki nispeti koruduğu halde yabancıların katılmasında bu yıl % 10 nispetinde bir artış vardır.¹

Bazı yerli yayınevleri fuarda kitap fiatlarında % 20-30 nispetinde indirim de yapmışlardır. Bu şekilde kütüphane, kitapçı ve kitap severlere ucuz kitap alabilmek için fırsat verilmiştir.

Fuar münasebetiyle bazı hususî sergi, merasim ve tanınmış yazarları anma geceleri de düzenlenmiştir. Bu sergilerin bazıları Belgrad Kitap Fuarında artık geleneksel bir mahiyet almak istidadındadır. Bu yıl üçüncü defa olarak **İslavistlik** ile ilgili en yeni yayınlar sekiz panoda

¹ Yugoslavya'da Milletlerarası I. Kitap Fuarı Kasım 1956 tarihinde Zagreb'te açılmıştır. Bu fuarda yerli yayınevleri 10.000 ve 13 muhtelif memleketten katılan yayınevleri 5.000 kadar eser sergilemiştir. 1957 yılından itibaren fuar her yıl Belgrad'ta düzenlenmiştir.

sergilenmiştir. İslavistik sergisi dahilinde Sırbistan Tarih Müzesi, tam 200 yıl önce (1768'de) Zahariye Orfelin tarafından Venedik'te çıkarılan **Slaveno-Serbskiy Magazin** adındaki Güney İslavların ilk süreli yayını ve aynı yazarın basılan ve yazma halinde kalan eserlerini de teşhir etmiştir.

Yine geleneksel olan **Süreli yayınlar** sergisine bu yıl da bir çok yerli ve yabancı yaynevleri katılmıştır. Bu sergi için beş pano tahsis olunmuştur.

Yugoslav Telif Ajansının iştirakiyle **Hariçte Yugoslav Yazarları sergisi** düzenlenmiştir. Bu sergide Yugoslav yazarlarının çeşitli dillere çevrilen eserleri teşhir olunmuştur. Fakat Sırpça-Hırvatçadan Türkçeye çevrilen eserlere yer verilmemiştir.

Yugoslavya Naşir ve Kitapçılar Cemiyetinin kurduğu hususî bir jüri tarafından mükâfatlandırılan nefis baskılı eserler de vitrinlerde sergilenmişti.

Yugoslav naşirlerinin önemli ve tarihî faaliyetlerini belirten 1500 ün üstünde çeşitli eser de 30 kadar panoda teşhir olunmuştur.

Bu kitap fuarında Türk dili, edebiyat, tarih ve kültürü ile ilgili Yugoslavya'da yayınlanan bazı eserler de sergilenmiştir. Bu eserlerden bazılarını zikretmekle yetineceğiz:

Abdullah Şkaliç, **Turtsizmi u Srpskohrvatskom yeziku** [Sırp-Hırvat Dilinde Kullanılan Türkçe Kelimeler Sözlüğü]. Sarayevu, 1966. 660 S.

Bu eserde 7 bin kadar Türkçe ve Türk dili yolu ile Sırpça-Hırvatça'ya giren Arapça ve Farsça kelime yer almaktadır. Her bir kelimenin iştikakı ve çeşitli manaları ile halk edebiyatından misaller verilmiştir. Türk kültürünün Balkanlardaki güçlü etkisinin önemli bir anıtı olan bu eser, yüzyıllardan beri duyulan büyük bir boşluğu doldurmuştur. Ancak bu eser sayesinde Yugoslav milletlerinin halk edebiyatı, tarih kaynakları ve eski edebî eserleri daha iyi bir şekilde anlaşılacaktır. Bir kaç yıl içinde üç baskısı yapılan bu eser gerek Yugoslav gerekse Avrupa türkologları tarafından büyük bir ilgi ile karşılanmış ve çeşitli dillerde tanıtma ve tenkitleri yapılmıştır.

Evliya Çelebi, **Putopis. Odlomtsi o yugoslavenskim zemlyama.** Preveo, uvod i komentar napisao Hazim Şabanoviç [Seyahatname; Yugoslavya Ülkelerine Ait Bölümler. Çeviren, önsöz ve notları yazan: Hazim Şabanoviç]. Sarayevu, 1967. 862. [10] S.

Yugoslavya'da bir roman gibi okunan bu eser aynı zamanda bazı şehirlerin XVII. yüzyılın ortalarındaki tarihlerine ait biricik kaynak

da sayılmaktadır. Bazı ciltlerin bir kaç yıl içinde üçüncü baskısı yapılmıştır. 55 sahifelik bir önsözden sonra Seyahatnamenin tercümesine geçilmiştir. Eserin sonuna bir de deyimler sözlüğü (s. 581-652) ve iki indeks ilâve olunmuştur. Bu indekslerden biri coğrafya ve topografya (s. 655-670), diğeri ise özel ve etnik gruplar adlarına (s. 671-682) aittir.

Kitap Fuarına katılan bütün yayınevleri ziyaretçilere bol bol çeşitli kitap katalogları dağıtmışlardır. Ayrıca fuara katılan Yugoslav yayınevlerinin eserleri müştereken büyük bir katalog halinde de yayınlanmıştır. Bazı yayınevleri gelecekte yayınlacakları önemli eserleri de kendi kataloglarına dahil etmişlerdir. Sarayevo yayınevlerinden «Veselin Masleša» ve «Svyetlos» müştereken «Bosna ve Hersek'in Kültür Veraseti» adı altında oldukça önemli olan bir seri yayınlamaktadır. Kataloglarından anlaşıldığına göre, gelecekte biz Türkleri yakından ilgilendiren değerli bir çok eser yayınlacaklardır. Meselâ: **Türk İdaresi Devrinde Bosna ve Hersek'in Kültür Tarihi (1463-1878)²** ; **XV. ve XVI. Yüzyıllarda Sarayevo³**; **Bosna ve Hersek'te Kubbeli Camiler⁴**; **Bosna ve Hersek'te Şark Mimarileri⁵**; **Sarayevo'nun Tarihi Anıtları⁶**; **Bosna ve Hersek'te İslâm Minyatür ve Tezhipleri⁷**.

Yugoslavya Naşir ve Kitapçıları Cemiyetinin on yıldan beri Belgrad'ta yayınladıkları **Knyiga i svet** (Kitap ve Dünya) adlı organının Eylül - Ekim 1968 tarihli sayısı (34 sayfa) tamamen Kitap Fuarı ile ilgili bilgi ve haberlere hasrolunmuştur. Bazı önemli bilgiler Batı dillerinde de yayınlanmıştır.

Bu seneki fuar münasebetiyle de 1 Kasım - 1 Aralık arasında **XIII. Kitap Ayı** düzenlenmiştir. Yugoslavya'da bütün kültür ve eğitim müesseseleri bu ay içinde, yapılan plânlar gereğince, kitap ve kütüphanecilik ile ilgili çeşitli konular üzerinde tartışmalarda bulunacak ve alınan kararları tatbik sahasına koymağa çalışacaklardır. Bu konular arasında ilgi çekici olanların bazıları: Halk ve okul kütüphanelerine yardım; Fabrika kütüphaneleri için müsabaka açmak; Televizyon vasıtasıyla yeni yayınların tanıtılmasını sağlamak; Taşrada çıkan süreli yayınlar ile ilgili bir sergi düzenlemek; Tren ve otobüslerde kütüphane-

2 N. Filipoviç, A. Beytiç, B. Palavestra, **Kulturna İstoriya u Bosni Hertsegovine port turskom upravom 1463-1878.**

3 H. Şabanoviç, **Sarayevo u XV i XVI vikeyu.**

4 H. Reciç, **Potkupolne camiye u Bosni i Hertsegovini.**

5 A. Beytiç, **Orientalne arhitekture u Bosni i Hertsegovini.**

6 A. Beytiç, **Historijski spomenitsi Sarayevo.**

7 H. Kulenoviç, **İslemske miniyature i ukrasi u Bosni i Hersegovini.**

ler kurmak; Sırbistan Turizm Heyetinin kaplıcalarda kütüphaneler açması için teşebbüse geçmek; önemli merkezlerde yeni kitapçı dükkânları açmak; Köy kütüphanecileri için seminerler düzenlemek; Eski tarihlerde çıkan eserleri toplamak; v.s.

Son yıllarda memleketimizde de gerek özel gerekse devlet yayınevleri muhteva ve teknik bakımından Avrupa'da yayınlanan eserlerle mukayese olunacak derecede nefis eserler yayınlamaktadırlar. Türkiye'nin de Avrupa'da - Belgrat'tan başka - Frankfurt ve Roma'daki⁸ milletlerarası kitap fuarlarına katılması için yetkililerin teşebbüse geçmeleri bir çok yayınevi ve kitap severlerin en büyük temennileri olduğuna kaniiz. Ayrıca bu nevi fuarlarda kültürümüzü ve memleketimizi harice tanıtmak için en elverişli imkânlar sağlanmaktadır.

8 Bu seneki İtalyan Milletlerarası VIII. Kitap Fuarı 14-20 Kasım 1968 tarihlerinde Roma'da açılmıştır.